

HYVINSIVI - Maakuntaudistus ja vahvistuvat yhteistyörakenteet sivistyksessä ja hyvinvoinnissa. Työpaja Rovaniemellä 24.5.2018 – teemana nuorten hyvinvoinnin edistäminen.

Yleiset kommentit, huomiot ja kysymykset

Ohjaamo monialaisena verkostona ja palveluintegraatio:

sopiminen, sijainti ja rahoituksen turvaaminen:

- Rovaniemellä Ohjaamotoiminnan vetovastuu säilyy ensi vuoden kunnassa, hanke päättyy tämän vuoden lopussa.
- Huolimatta järjestämisvastuun odotettavasta siirtymisestä maakunnalle, tuottamisvastuu saattaa olla kunnassa. Tulevaisuuden uhkaksi koetaan painotuksen siirtyminen liikaa kasvupalveluihin.
- Kumppanuussopimuksia suunnitellaan Rovaniemellä nyt, tähän asti sopimuksia ei ole ollut.
- Laajempi sote + kasvupalvelujen integraatio
- Kasvupalvelu-uhkan sijaan näkemys rinnakkaisesta työnjaosta. Mahdollisuus, kun tiiviisti mietitään yhteistä asiakasta integraatiopotentialin hyödyntämiseksi
- Maakunnan Ohjaamo maakunnan järjestettävänä, jotta ei tarvitse ajatella moninkertaisena
- Kemi-Torniossa aiemmin kehitettiin hankerahoituksella ohjaamotyypistä koulutustoritoimintaa. Kun hanke päättyi, myös toiminta päättyi. Tarvitaan pysyväismuotoista rahoitusta.
- Vakinaistamisrahoitus toi 3 uutta te-toimiston työntekijää toimintaa varmistamaan, miten hyöty koko maakuntaan
- Kuntien ja maakunnan keskinäisriippuvuus tulee olemaan suurta. Yhteinen tavoite. Resurssien käyttö tavoitteen mukaan, luotava laajat kannusteet toimia yhteisen päämäärän mukaisesti. Valtion kannuste HYTE-kertoimet ja rahoitus sekä kunnille että maakunnalle.

toimiminen ainoastaan Rovaniemellä vs. Lapissa, pieni asiakasmäärä Lapin alueella:

- Tarvitaan malli, miten yhdenvertaiset palvelut voidaan varmistaa Lapin alueella, jossain määrin digitaaliset palvelut mukana.
- Kemissä ESR-hankkeen puitteissa kehitetään Kohtaamo, joka ei ole vain tietyille kohderyhmälle. Pellossa on kiertävä kokeilu Kohtaamo-toiminnasta.
- Tärkeää on levittää hyviä käytäntöjä, miten valtavirtaistettu
- Tarvitaan verkostomainen toimintatapa palvelemaan pientä asiakaskuntaa
- Onko tarpeen ryhmitellä ohjaamotyypin toiminnan piirissä olevaa väestöä? Nyt nuoret, mutta eikö kaikissa ikäryhmissä, ainakin työikäisten osalta, ole hyvin pitkälle samoja tarpeita?
- Palvelun sisällä on hyvä olla esimerkiksi "nuorten oma linja"/brändi, jotta nuoret edelleen löytävät palvelun.
- Sen sijaan että mietitään, miten ohjaamon palvelumallia voitaisiin levittää paikkakunnille, joissa nuoria on vain muutamia tai muutamia kymmeniä, eikö tulisi miettiä miten nuoret saavat tarvitsemansa palvelut. Vastaus ei välttämättä ole ohjaamopalvelumalli.
- Vammaisen nuori ei pidä siitä, että häntä autetaan vamman takia. Ohjaamo-asette tarjoaa apua nuoren tilanteen ja toiveen perusteella.
- Kulttuurivähemmistöt asiakasryhmänä, pikemmin kuin maahanmuuttajista puhuminen

toimijat verkostossa

- Toiminnan näkyvyys tiedostettava, jotta ei päällikkäistä
- Järjestötoimijat, mutta myös koulutuksenjärjestäjät mukana pohjana oman alueen elinvoimaisuus, koulutus ja työllisyys

- Ohjaamon toiminnan kehittymiseen (mm. toimenpiteet, roolit ja valtuudet) meni aikaa
- Toimintakulttuurin muutos keskeistä
- Nuoret haluavat olla mukana ekosysteemiä kehittämässä
- Oppilasyhteistyö keskeistä nivelvaiheessa
- Tietojärjestelmät aiheuttavat päällekkäistä työtä
- Olemassa olevat lakisääteiset nuorten ohjaus- ja palveluverkostot kannattaa osallistaa maakunnallisen ohjaamo-kohtaamo -mallin kehittämiseen. Lisäksi kunnan nuorisotoimi ja sen alla toimiva etsivä nuorisotyö ja nuorten työpaja ovat kunnassa jo olemassa olevia ohjaamomaisia palveluja nuorille.
- Kolmannen sektorin osalta tulee huolehtia, ettei sen kautta toimintaan tule epätervettä aatteellisuutta.
- Esimerkkejä epäterveestä aatteellisuudesta? En olisi huolissaan palveluita tuottavien järjestöjen aatteellisuudesta. Mikäli toimijaa rahoitetaan julkisista tai vaikkapa veikkausvoittovaroista, on rahoittaja jo rahoitusta myöntäessään todennut hyvän.

ELY-puheenvuoro kasvupalvelu-uudistuksesta

Esityksen mukaan maakunnan uudeksi organisaatioksi kasvupalvelut tulevat sisältämään te-palvelut, työllisyyden hoidon ja yrityspalveluiden osalta, joita ELY-keskus hoitaa nyt. Toiminnan markkinalähtöisyys aiheuttaa muutoksia.

Maakuntavaltuusto päättää resurssien käytöstä, ei ole korvamerkittyä rahaa. Säästötavoite on 33 milj. vuositasolla, joten valintaa tehdään, mihin resursseja käytetään. Ohjaamo kuuluu tähän. Noin 90 % yleiskatteellisesta menee soteen. Maakuntavaalien osalta on tärkeää ymmärtää, mistä tullaan maakuntavaltuustossa päättämään.

Työpajatyöskentely I

Nuorten hyvinvoinnin edistäminen - mitä toimijoita tulisi olla verkostossa mukana?

- Nuoret
- Koulutuksen järjestäjät
- Etsivä nuorisotyö
- Te-palvelut
- Nuorisotoimi
- Työnantajat
- Kunnan ohjaus- ja palveluverkosto
- Ohjaamon oma/yhteinen resurssi
- Yrittäjät
- Opinto-ohjaajat
- Kasvupalvelut
- Nuorten työpajat
- Kunnat
- Nuorisoasuntotoimija
- Sote
- mielenterveyspalvelut
- Kunnan työllisyyspalvelut
- Kohtaamispaikat

- Kulttuuritoimi
- Sivistystoimi
- Kela
- Järjestöt
- Nuorisopsykiatria
- Lapsi- ja nuorisotyö
- kuntouttavan työtoiminnan edustajat
- Lapsi ja perhepalvelut
- Poliisi
- Työvalmentajat
- Yliopistot
- Rajaneuvonta, Länsi-Lapissa työllistymisen kannalta raja-esteet
- Vanhemmat
- Nuorisovaltuusto
- Liikuntatoimi
- Säätiöt
- toimintaterapia
- Seurakunta
- Klubit
- Lapin AVI nuorisotoimi
- Maahanmuuttovirasto
- Velkaneuvonta
- Seksuaalineuvonta
- ELY
- Seksuaaliväkivaltatyö

Mitkä yhdyspinnat toimivat tällä hetkellä, ja joiden olisi tärkeä toimia myös jatkossa?

- Etsivä nuorisotyö
- Oppilaitosyhteistyö
- Nuoret
- Nuorten työpajatoiminta
- Nuorisotyö
- yritykset
- Sosiaalipalvelut
- Työllisyyspalvelut
- Nuorten kesätyöt
- kouluterveydenhuolto ja koulu
- Itsenäistyvän nuoren tukeminen; elämänhallinta, talous, asuminen
- Koulutuksen järjestäjät
- Terveystieteiden huolto
- Oppilashuolto
- Etsivät
- Kela
- osallistaminen
- Työhönvalmennus
- Nuorisopsykiatria

- Oppilaitosyhteistyö
- koulutuksen järjestäjät
- Säätiöyhteistyö
- Valtakunnallinen yhdyspinta
- Toimijaverkosto
- Nuorisotiedotus

Mitkä yhdyspinnat eivät tällä hetkellä toimi mutta olisi syytä toimia jatkossa?

- Ennaltaehkäisevä työ suhteessa korjaaviin toimenpiteisiin
- Lapsi- ja nuorisopsykiatria
- 'elämäntapa' ohjaus (ravinto, ruoka, ehkäisevä päihdetyö)
- Toimijoiden yhteinen asiakasjärjestelmä
- Pienen huolen vyöhykkeellä nuoria kohtaavat aikuiset, esim. Harrastevalmentaja
- Maakunta ja nuorisotyö
- Paljon toimijoita - tiedonkulku kaikkien kesken ja päällekkäisyyden estäminen. Kokonaisvaltainen tiedon kokoaminen.
- Maakunta ja kunnat
- Maakunta ja oppilaitokset
- Pitkäaikaisesti erityistä tukevien tarvitsevien palvelupolut yleisesti
- Maahanmuuttajatyö
- Sosiaalipalvelut
- Työpaja/kuntouttava työtoiminta
- matalan kynnyksen terapiapalvelun toimintamalli
- Tietojen vaihtaminen & salassapito
- Yksinäisyydestä kärsivät nuoret
- Kasvupalvelut ja sote-palvelut
- Yritykset
- Kansalaisopisto ja vapaa sivistystyö
- Yksityiset palveluntuottajat
- Te-palveluiden jalkautuminen,
- Liikuntaneuvonta
- Laajemmat asiakasraadit
- Yhteistyössä järjestöjen kanssa on käyttämätöntä potentiaalia.
- Palvelu rajallisesti hyödynnettävissä
- saamelaiset
- Maakunta ja Kela
- verkostoituminen muihin kuntiin
- Peruskoulujen opo-toiminta
- Seksuaaliterveyden edistäminen
- Romanit
- Yhteistyö perheiden ja vanhempien kanssa
- Vertaisryhmät
- Takuusäätiöt
- Sateenkaarevat nuoret ja perheet ja heidän vertaistoiminta
- erityispalveluiden osaajat esim. vammaiset

Mistä teemoista iltapäivällä työstää?

- Yhdenvertaiset palvelut läpi maakunnan, myös pienet paikkakunnat huomioitu!
- Olemassa olevan yhteistyön ja toimijoiden kartoittaminen ennen kuin luodaan ja keksitään uutta.
- Digitalisaation hyödyntäminen
- "ohjaamon toimintavan" auki kirjoittaminen, jotta sitä voidaan hyödyntää jo olemassa olevissa toiminnoissa
- Yhteinen tavoitteen kirkastaminen ja tahtotilan luominen.
- tiedon tuottaminen ja hyödyntäminen
- Ohjaamotoiminta ja koko maakunnan tarpeet
- Lape+ohjaamo
- Odotukset ohjaamolle, yhteinen tavoite
- Digitaaliset mahdollisuudet
- järjestön rooli ja asema verkostoissa
- Tulevaisuuden ennakointi, yhteiskehittämiseen mukaan myös yritykset
- Palvelun järjestäjä kriteerit ohjaamotoiminnalle
- Kulttuurivähemmistöt
- Voisiko kysymystä laajentaa koskemaan muitakin kuin nuoria?
- Osaamisen ja johtamisen tarpeet
- sopimuksellisuus

Työpajatyöskentely II

1. TOIMIJAT JA VERKOSTOT

Mitkä **kysymykset** tärkeitä teemassa?

- Miten alueelliset erityispiirteet otetaan huomioon? Kunnat ovat erilaisia, väestöpohja, olosuhteet.
- Keitä ovat kaikki toimijat, ketkä ovat keskeisiä ja miten heidät voidaan velvoittaa mukaan yhteistyöhön?
- Mitä ovat olemassa olevat hyvät käytännöt?
- Tietoa ja toimijoita on paljon, miten estetään päällekkäisyydet?
- Miten saadaan tieto uusista toimijoista?

Lappi on laaja, paljon toimijoita ja koordinaatio puuttuu. Kartoitetaan ketkä ovat keskeisiä toimijoita. Kysymys kuitenkin, kuinka voidaan velvoittaa yhteistyöhön. Vaikka on olennainen toimija, ei välttämättä halua sitoutua mukaan. Hyvät käytännöt esille. Pienten kuntien erityisyys, kuinka palvelut voidaan turvata. Monenlaisia päällekkäisyyksiä: esim. nuorten sähköpostineuvonta, koulutusneuvonta. Ei välttämättä toimi pelkästään lapin alueella, mutta myös valtakunnallisesti osa.

Toimintaympäristön muuttuminen vaatii uudenlaista osaamista johtajilta, miten muutos vaikuttaa johtamiseen liittyviin tarpeisiin ja haasteisiin

Ratkaisu tärkeimpään kysymykseen? Mitä pitää tehdä ja kenen, jotta ratkaisuun päästään? Mitä edellyttää yhteistyömallilta? Keitä ovat kaikki toimijat, ketkä ovat keskeisiä ja miten heidät voidaan velvoittaa mukaan yhteistyöhön?

- Yhteistyöstä täytyy olla hyötyä kaikille osapuolille.
- Rahoittajan kautta voi tulla myös velvoite yhteistyöhön.
- Yhteistyön koordinaatiotehtävä on resurssoitava!

- Tieto koottaisiin ajantasaisesti yhteen paikkaan --> myös uusi hlö löytäisi tiedon ja voisi hakeutua verkostoon.
- Tietoa on myös paljon, kuinka siitä saadaan selkeämpää, helposti löydettävää?
- Maakunnallinen toimija ottaa koordinaatiovastuun.

Avainkysymys on resurssi ja koordinaatio, johon on varattu riittävät resurssit. Maakunnallinen toimija ottaisi koordinaatiovastuun, mikä taho onkaan. Kuntien erityispiirteet tulee huomioida. Ei voi lähteä niin liikkeelle, että digipalvelut vain tarjolla. Vaikka olisi henkilökohtaistakin, ei riitä.

2. DIGI

Mitkä **kysymykset** tärkeitä teemassa?

- LähiDigipalvelut turvaavat lähipalvelut. Asukas saa valita itse sopivan kanavan asioita. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkökulmasta mahdollisuus. Asenne keskiössä - miten tulee oman työn kentällä yhdeksi tavaksi tehdä työtä. Tietojärjestelmien rajapinnat- miten toimivat yhteen.
- Digikehittäminen - ketä pitäisi ottaa mukaan. Valtavasti potentiaalia, jota ei tunnusteta
- Digiratkaisujen uudet käyttömuodot, innovatiivisuus ja hyödynnettävyys
- Tekoälyn hyödyntäminen ja sen huomioiminen
- Digipalveluiden esteettömyys.
- Otetaan nuoret mukaan kehittämään toimintaa
- Uudet yhdistelmät opiskella ja liikkua -> uudet tavat edistää moninaisia tarpeita
- Tiedontuottaminen järjestäjän tarpeisiin väestön palvelutarpeeseen liittyvän tiedon tuottamiseen. Hyvinvointitietoja jne
- Mitkä ovat digitalisaation riskit?
- Internet of things hyvinvointipalveluissa
- Turvata yhteydet Lapissa

Voi ajatella alhaalta tai ylhäältä päin. Voidaan nähdä mahdollisuutena tehdä toisin, saa itse valita kanavan, yhdenvertaisuutta edistää, erityiset palvelut lähelle asiakasta suoraan tai lähityöntekijöiden avulla. Riippuu siitä, miten hyväksytään mahdollisuudeksi.

Esteettömyys tärkeä kysymys, saattaa olla toimintakyvyn rajoitteita. Potentiaali, että nuoria mukaan. Maakunta tarvitsee tietoa, hyvinvointitietoa suoraan järjestelmistä. Digi voi kyseenalaistaa toimintalogiikan, esim. kouluissa askelmittarit, liikunnan kautta kohti hyvinvointitavoitetta. Tekoäly tiedontuotannon edistämässä. Käyttämätöntä potentiaalia on, mitä ei ole vielä hyödynnetty. Helposti ajatellaan, että digitalisoidaan olemassa oleva palvelu, eikä lähdetä kehittämään jotain uutta. Paljon on kehitetty. Esim. Me-säätiö kehittää uraohjaustyypistä digipalvelua.

Digihypetyksen rinnalla riksejä, kuinka haavoittuva järjestelmä on, esteettömyys, lainsäädännöstä tuleva esteellisyys. Lainsäädäntö tulee jälkijunassa, tulisi avata, mitä lainsäädäntö rajoittaa.

Esineiden internet, esim. lääkjakelussa hyödynnetään.

Pitäisi saada eri kehittämistyöpajojen ratkaisuideat tietoon. Aikaisemmassa työpajassa ratkaistiin koulutuskysymys lähidigipalvelulla.

Ratkaisu tärkeimpään kysymykseen? Mitä pitää tehdä ja kenen, jotta ratkaisuun päästään? Mitä edellyttää yhteistyömallilta? LähiDigipalvelut turvaavat lähipalvelut. Asukas saa valita itse sopivan kanavan asioita. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkökulmasta mahdollisuus. Asenne keskiössä - miten tulee oman työn kentällä yhdeksi tavaksi tehdä työtä. Tietojärjestelmien rajapinnat- miten toimivat yhteen.

- Maakunnassa asia vietävä strategiselle tasolle (talous, suunnittelu, palvelumuotoilu, Ict/SoteDigi). Yhteensovitettava maakunta/kunta -yhdyspinnassa (miten yhteisesti edistetään esim. sopimuksin ja uusien toimintamuodoin). Myönteinen asenne luotava. LähiDigi yksi tärkeä osa tulevaisuuden maakunnan palvelua.

Koulutetusta käyttöön ottamalla nuoret mukaan, voisi maksaa järjestöille, jotka voisivat käyttää rahan oman toiminnan kehittämiseen.

3. JÄRJESTÖT JA YRITYKSET

Mitkä **kysymykset** tärkeitä teemassa?

- Miten varmistetaan että kaikki oleelliset järjestöt ja yritykset ovat mukana?
- Jäävätkö pienet yritykset ja järjestöt isompien jalkoihin?
- Meneekö järjestöjen näkökulmasta liian kauas? (toimivat keskusteluyhteydet kuntiin)
- Miten varmistetaan järjestöjen rahoitus maakuntauudistuksessa, kunta/maakunta?
- 4. sektorin toimijat järjestöjen rinnalle
- Palveluja tuottavien yritysten haaste, miten varmistetaan riittävä tilauskanta vs. resurssien pitäminen varalla?
- Eroavatko järjestöjen ja yritysten roolit?
- Miten varmistetaan sopimuksellisuus?

Rooli yhdyspinnoissa, keskeiset järjestöt ja yritykset mukaan kumppanuuteen. Päätöksentekokysymys, kun järjestöt lähellä kuntia ja maakunta kauempana. Myös 4. sektori, ne toimijat, jotka eivät tarvitse järjestöjen rakenteita.

Ratkaisu tärkeimpään kysymykseen? Mitä pitää tehdä ja kenen, jotta ratkaisuun päästään? Mitä edellyttää yhteistyömallilta? Tuleeko kahden kastin järjestöjä - jäävätkö pienet yritykset ja järjestöt isompien jalkoihin?

- Pienten toimijoiden välisen yhteistyön vahvistaminen ja monipuolistaminen
- Kunta rahoittaa pienten paikallisempien järjestöjen toimintaa, jotta kaikkea ei tehdä/kilpailuteta maakuntatasolla (eli se päätöksenteon karkaaminen kauas.)
- Maakuntatasolla järjestökoordinaattori, joka huolehtii järjestöjen asioista.

Järjestöjen on itsensä tärkeä tiedostaa oma lähtökohtansa. Tarvitsevat leveämpiä hartioita: yhteistyön edistäminen, maakuntatasolla järjestökoordinaattori. Sopimuksellisuus on tärkeä olkoon sote-tuote tai vapaaehtoisuus, kumppanuussopimus tai palvelusopimus. Maakunnan ja järjestön yhteistyötä edistämään maakunnan yhteyshenkilö. Hyvin erilaisia kumppanuussopimuksia on joissain kunnissa lapissa järjestökentällä, esim. seurakunta mukana lapehankkeessa.

4. LAPE + OHJAAMO

Mitkä **kysymykset** tärkeitä teemassa?

- Yhteistyön mahdollisuudet ja yhteiset asiakkaat, vastuutaho asiakkaan kokonaistilanteesta
- Kokonaisuuden koordinointi
- Miten varmistetaan ettei siirtymät palvelupaikasta toiseen vaaranna palveluiden saatavuutta
- Miten lapen ja ohjaamon palvelut sijoittuvat yksittäisen lapsen, nuoren, perheen näkökulmasta elämänkaarelle?
- Eri toimijoiden roolien ja vastuiden selkeyttäminen

- Nivelvaihe
- Sosiaalityöntekijöiden rooli?
- Itsenäistyvän nuoren palvelut
- Kuka kulkee kasvavan rinnalla?
- Tarvitaanko jotakin uusia palvelumuotoja esim. 15-17-vuotiaille?
- Kuka ja missä asemassa koordinoi kokonaisuutta?
- Nuoren vanhemman palvelut

Jos Lape kattaa alkutaipaleen ja kun nivelvaihe tulee vastaan, pitääkö olla näkyvää nivelvaihetta. Jos on nivelvaihe: kuka koordinoi koko kokonaisuutta, kuinka viedään viesti elinkaaren alkuvaiheeseen.

Miten vastata perheen tarpeisiin? Kuinka kattaa koko perheen palvelut, jos on eri-ikäisiä lapsia, vanhimmalle lapselle ohjaamo, nuoremmille lape. Tunnistettiin poikkeamia: monenlaisia erityiskysymyksiä, esim. kun ei liity työmarkkinat aikuisuuteen, mitä tapahtuu palvelupolulle.

Sama idea yli 30-vuotialle, kuinka tärkeitä eri ikäraajat ovat. Kuuluuko jokaisen nuoren/perheen ympärillä samat ihmiset.

Ratkaisu tärkeimpään kysymykseen? Mitä pitää tehdä ja kenen, jotta ratkaisuun päästään? Mitä edellyttää yhteistyömallilta? Yhteistyön mahdollisuudet ja yhteiset asiakkaat, vastuutaho asiakkaan kokonaistilanteesta.

- Toisten palveluiden ja toimijoiden tunteminen
- Lapen ja ohjaamoiden tavoitteita ja toimintaa selkeytettävä, jotta syntyy yhteinen käsitys siitä, mitä ollaan kehittämässä, kehitettävä yhdessä ja otettava kaikki toimijat mukaan
- Asiakasnäkökulma aidosti käyttöön
- Asiakaskohtainen koordinointi määrittyy asiakaskohtaisesti, kokonaiskoordinoinninkin osalta vastuutaho tulisi määritellä

Kaikille ei ole selvää, mitä tehdään. Isossa roolissa, että osataan kertoa, mitä ollaan kehittämässä, niin, että kaikki toimijat saadaan mukana. Tunnusteluja lapen ja ohjaamon välillä, mutta ei löydetty luontaista tapaa toimia. Puhutaan asiakasnäkökulmassa, mutta ei aidosti pelkästään käyttäjän näkökulmasta edetä. Kokonaiskoordinaatiota kaivataan yhden asiakkaan kohdalla, mutta kuka kokonaiskoordinaatiosta vastaa, maakunta vai mikä kun on paljon toimijoita uudessa tilanteessa.